4.Malynskyi, I. Y., Krupenia, S. V., Serhiienko, Yu. P., & Lavrentiev, O. M. (2021). *Himnastyka: navchalnyi posibnyk* [Gymnastics: Study guide] (Series “Na dopomohu studentu UDFSU”; vol. 88). Irpin: University of the State Fiscal Service of Ukraine.

5.Krupenia, S., & Kholodova, O. (2025). *Himnastyka: pidruchnyk* [Gymnastics: Textbook]. Kyiv: University “Ukraina”.

6.Khudolii, O. M. (2014). *Osnovy metodyky vykladannia himnastyky: navchalnyi posibnyk* [Fundamentals of methodology of teaching gymnastics: Study guide] (3rd ed., rev. and enl., Part 1). Kharkiv: OVS.

7.Shehimaha, V. F., & Tereshchenko, I. A. (2010). *Himnastychna terminolohiia: navchalnyi posibnyk* [Gymnastic terminology: study guide]. Kyiv: [Publisher not specified].

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.11(198).20
УДК 378:796.012.4-056.24

Курівський Ярослав Аркадійович
здобувач 3-го рівня вищої освіти четвертого року навчання,
кафедра педагогіки та менеджменту освіти,
Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
м. Кам’янець-Подільський, Україна
0931083938yaroslav@ukr.net
ORCID: 0000-0003-4001-7803

РУХОВА АКТИВНІСТЬ ДІВЧАТОК – ЮНИХ ПАЦІЄНТОК САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ЗАКЛАДУ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ, МОТИВІВ І ПРИЧИН РЕАЛІЗАЦІЇ

Актуальність дослідження зумовлена наявністю протиріччя між необхідністю функціонування у дієвого і високоефективного розвивального освітнього середовища для дітей-пацієнтів та станом його впровадження у діяльність закладу. ***Мета дослідження –*** *вивчити тенденції та особливості параметрів рухової активності, мотивів і причин її реалізації дівчатками – юними пацієнтками санаторно-курортного закладу. Методи дослідження. Досягали мети використанням комплексу адекватних методів дослідження. На теоретичному рівні дослідження – це аналіз, узагальнення, систематизація; на емпіричному рівні – письмове опитування за розробленою анкетою і методи математичної статистики. В опитуванні взяли участь 108 дівчаток 14-17 років, з яких 38 мали захворювання опорно-рухового апарату, 44 – захворювання серцево-судинної, 26 – нервової системи. Результати дослідження. Результати опитування свідчили, що дівчатка люблять вчитися, частково мають бажання займатись обраним видом спорту (деякі – систематично з акцентом на результат), а більшість удома здійснює рухову активність, передусім для поліпшення свого стану. Опитані дівчатка виявляють особливості в уподобаннях видів фізичних вправ, а використані більшістю навантаження відрізняються від адекватних, що може негативно позначитися на стані дівчаток. Більшість має інтерес і мотивацію до здійснення рухової активності, але при врахуванні виявлених ними особливостей форм організації і змістового наповнення рухової активності. Висновки. Отримані результати необхідно враховувати при формуванні для дітей у санаторно-курортному закладі розвивального освітнього середовища, що потребує встановлення педагогічних умов цього процесу.*

Ключові слова*: дівчатка, розвиток, освітнє середовище, санаторно-курортний заклад, рухова активність.*

Yaroslav Kurivskyi MOTOR ACTIVITY OF ADOLESCENT GIRLS-YOUNG PATIENTS OF A SANATORIUM–RESORT INSTITUTION: TRENDS AND SPECIFICITIES OF CONTENT, MOTIVES, AND DETERMINANTS OF ENGAGEMENT

Abstract. The relevance of the present investigation arises from a persistent discrepancy between the imperative to ensure an effective, high-performance developmental educational environment for pediatric patients in sanatorium – resort institutions and the insufficient maturity of its practical implementation. The objective of the study was to elucidate trends and specific characteristics of parameters of motor activity, together with the motives and determinants underlying its realization among adolescent girls - young patients of a sanatorium – resort institution. Methods. The research aim was pursued through an integrated suite of appropriate methods. At the theoretical level, these comprised analysis, synthesis/generalization, and systematization; at the empirical level - a self-administered written survey using a purpose-designed questionnaire, alongside methods of mathematical statistics. The sample comprised 108 girls aged 14 –17 years: 38 with disorders of the musculoskeletal system, 44 with disorders of the cardiovascular system, and 26 with disorders of the nervous system. Results. Survey data indicated that the respondents generally value academic study; a proportion expressed an intention to engage in their chosen sport (some - systematically, with a performance-oriented emphasis), while the majority reported undertaking physical activity at home primarily to improve their well-being. The girls demonstrated distinct preferences for specific modalities of physical exercise, and the training loads adopted by most differed from levels considered adequate, which may be deleterious to their condition. Nevertheless, the majority displayed interest in and motivation for regular physical activity, contingent upon due consideration of their revealed preferences regarding organizational formats and the substantive content of motor activity. Conclusions. The findings should be incorporated into the design of a developmental educational environment for children in sanatorium–resort settings; this, in turn, necessitates the specification and provision of appropriate pedagogical conditions for the process.

Keywords: *adolescent girls; development; educational environment; sanatorium–resort institution; motor activity.*

Вступ. На сучасному етапі для відновлення (поліпшення, корекції) порушених у дітей функцій використовуються, крім іншого, послуги санаторно-курортних закладів. Діти дуже часто отримують такі послуги під час навчального року та протягом відносно тривалого проміжку часу [1; 15]. У зв'язку з цим актуалізується питання організації у санаторно-курортному закладі для дітей – юних пацієнтів освітнього процесу. Щодо законодавчої бази України на сучасному етапі, то вона містить інформацію, яка унормовує означене питання низкою нормативно-правових актів, але передусім Положенням про санаторну школу [8]. Проте, наявна інформація іноземних дослідників відзначається фрагментарністю, великим часовим діапазоном оприлюднених результатів дослідження [16; 17]. Щодо вітчизняних дослідників, то їхня інформація з досліджуваного питання відсутня, а значить є потреба в його вивченні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні, згідно матеріалів «Щорічного звіту про стан здоров'я населення України та епідемічну ситуацію за 2022 рік», практично не відбувається зменшення кількості підлітків із хронічними вадами та/або захворюваннями, які потребують частого лікування, тривалого перебування у стаціонарах закладів охорони здоров'я та закладах санаторно-курортного типу [14, с. 36-37]. Так, у 2022 році загальна інвалідність дітей становила 212,3, на 10 тис. дітей віком до 18 років тоді як у 2018 році 212,4, а первинна – 21,9 та 21,3 відповідно. Загальна чисельність дітей з інвалідністю за цей період зменшилася на 5,6 тис. і у 2022 році становила 156010 осіб. За розрахунками Європейської Академії дитячої інвалідності в Україні очікується понад 200 тис. дітей з інвалідністю віком до 18 років. У 2022 році інвалідність дітей зумовлена майже у кожної третьої дитини природженими вадами розвитку, деформаціями та хромосомними аномаліями, у кожної п'ятої – розладами психіки та поведінки, у кожної сьомої – хворобами центральної нервової системи, кожної десятої – хворобами ендокринної системи, розладами харчування.

Необхідність реабілітації, поліпшення стану здоров'я, розвитку різних функціональних можливостей дітей і підлітків, які уражені різними патологіями, з роками виникає все частіше і стає більш актуальною, особливо на сучасному етапі [1; 15]. Відповідно до засад та принципів, визначених Законом України «Про освіту» [9] на підставі Закону України «Про повну загальну середню освіту» [10], юним пацієнтам повинні надаватись не тільки медичні, але також і освітні послуги. Тобто санаторно-курортні заклади повинні організовувати освітній процес юних пацієнтів, що за змістом відповідає наявному у звичайному закладі загальної середньої освіти. У зв'язку з цим Постановою Кабміну України від 21.11.2018, № 1026 було затверджено «Положення про санаторну школу» [8]. Така школа може мати статус державної, комунальної, приватної чи корпоративної, її профіль визначається з урахуванням необхідності лікування відповідних захворювань. Але в усіх випадках санаторна школа забезпечує здобуття дітьми – юними пацієнтами санаторно-курортного закладу початкової, базової середньої чи профільної середньої освіти.

Ураховуючи сучасні тенденції в модернізації шляхів, підходів, способів надання освітніх послуг дітям у закладі загальної середньої освіти (а значить і санаторній школі), відзначаємо безпосередній зв'язок означеного з високоефективним освітнім середовищем. У зв'язку з цим відзначаємо, що багато дослідників [3; 7; 11; 17] на сучасному етапі наголошують на необхідності надавати освітньому середовищу розвивального змісту. Розуміють вказані автори і деякі інші [5; 12] розвивальне освітнє середовище таке середовище як штучно побудоване, але постійно функціонуюче середовище, в якому перебуває дитина, що спрямоване на формування і розвиток її особистості за допомогою спеціально організованого навчання, котре спонукає до творчості, досліджень, нових відкриттів.

Проведеним вивчення різних джерел інформації встановили, що одне з провідних місць у діяльності санаторної школи повинна посідати рухова активність дітей, а її реалізація відбуватись у різних формах організації занять [6; 13]. Разом із тим не виявили досліджень, спрямованих на вивчення позиції дітей, які отримують у санаторно-курортному закладі необхідні послуги, щодо організації та змісту рухової активності. Їхня необхідність зумовлена, передусім важливим значенням мотивації, бажання, інтересів у вирішенні завдань, які висуваються до розвивального освітнього середовища у закладі загальної середньої освіти [20; 21]. Зазначене засвідчило необхідність проведення дослідження, спрямованого на вивчення позиції дітей – юних пацієнтів санаторно-курортного закладу щодо функціонування у ньому розвивального освітнього середовища, зміст якого становить рухова активність, що відбувається у різних формах організації занять.

Метою статті є вивчити тенденції та особливості параметрів рухової активності, мотивів і причин її реалізації дівчатками – юними пацієнтками санаторно-курортного закладу.

Методи дослідження. Досягали поставленої мети використанням комплексу адекватних методів дослідження. Зокрема із загальнонаукових це були аналіз, узагальнення, систематизація. За допомогою цих методів здійснили мета аналіз у напрямі з'ясування поглядів дослідників у напрямі більш ефективної характеристики досліджуваної проблеми. Для цього було отримували інформацію з різних джерел, але яка обов'язково була об'єктивною, усувала сумнівні й дублюючі джерела [4, с. 148]. Для цього джерела інформації опрацьовували за протоколом PRISMA з електронним пошуком матеріалів у декілька етапів. На першому етапі опрацьовували англомовну інформацію, що містилась у базах PubMed, Scopus, Web of Science, Science Direct, ERIC PLUS, а також україномовну, передусім із баз даних ResearchGate, Google Академія. На другому етапі опрацьовували інформацію, що стосувалася посилань на публікації, які було використано у виокремлених наукових статтях, посібниках, інших джерелах. Із таких списків джерел обирали необхідні та здійснювали їх детальне опрацювання; в усіх випадках основою були ключові слова та абревіатури, що належали до проблематики дослідження. На емпіричному рівні основним використаним методом було письмове опитування. Реалізовували його, використовуючи розроблену нами анкету, що передбачала врахування відповідних рекомендацій [2; 18; 19]. Провідним тут був концепт, що стосувався долучення дітей до здійснення рухової активності протягом усього періоду перебування у санаторно-курортному закладі та особливостей її організації, змісту, форм для досягнення більш високого результату у визначених для таких закладів завданнях; при цьому, рухову активність

розглядали як основний компонент сформованого для дітей у санаторно-курортному закладі розвивального освітнього середовища. Зміст анкети становили 15 питань, кожне передбачало основні варіанти відповідей, а також дозволяло дитини висловити власну позицію (табл. 1). Респондентами були 108 дівчаток віку 14-17 років, а саме: 38 дівчаток (18 – віку 14-15 років, 20 – 16-17 років) мали захворювання опорно-рухового апарату, 44 (відповідно 20 та 24) – захворювання серцево-судинної системи, 26 (14 та 12) – нервової системи. При опрацюванні заповнених ними анкет ураховували кількість однакових відповідей на певне питання анкети. Відзначаємо також, що дослідження було виконане із дотриманням положень принципів біоетики (Гельсінська декларація «Етичні принципи медичних досліджень за участі людей» (WMA-2013). Зокрема були виконані вимоги щодо добровільності, анонімності, довіри; всі дівчатка у присутності одного із батьків надали усвідомлену письмову згоду на участь в дослідженні.

Таблиця 1 – Позиція дівчаток – юних пацієнток санаторно-курортного закладу щодо передумов і стану сформованості для них розвивального освітнього середовища

	Зміст питання	Варіант відповіді
	Твоя стать; клас навчання	
	Твоє ставлення до навчання (прочитай всі варіанти, а потім обери той, який найбільше відповідає твоїй думці)	подобається вчитися/до навчання я байдужий/вчитися мені не цікаво, а чим займатись не знаю/інше
	Що подобається тобі робити у вільний час (прочитай всі варіанти, а потім обери той, який найбільше відповідає твоїй думці) ?	читати (книги, навчальну інформацію в інтернеті)/відвідувати музеї, виставки/грати у комп'ютерні ігри/ слухати музику вдома/ дивитись телевізор/ інше (малювати)
	Наскільки тебе цікавлять заняття будь-яким видом спорту ?	дуже цікавить/ помірно цікавить/інколи виникає інтерес/не цікавить/зовсім не цікавить/інше
	Чи знаєш ти причини, які призвели до того, що твій стан відрізняється від стану інших однолітків, з якими ти навчаєшся у школі (прочитай всі варіанти і обери той, що найбільше відповідає твоїй думці) ?	знаю все про причини/знаю дещо/зовсім нічого не знаю
	Чи займаєшся ти фізичними вправами вдома ?	так/ні/важко відповісти
	До яких форм належать твої заняття фізичними вправами вдома та як часто вони відбуваються протягом тижня (кількість цифрами проставити навпроти) ?	заняття з ЛФК/заняття з ФР/ранкова гігієнічна гімнастика/рухливі та спортивні ігри/заняття вправами для розвитку певної якості/теоретичні заняття/інше
	Наскільки тобі подобається займатися фізичними вправами ?	дуже подобається/помірно подобається/інколи подобається/не подобається/зовсім не подобається/інше
	Який вид спорту тобі подобається найбільше (вкажіть, можна від 1 до 4 видів) ?	
0	Яке значення для покращення твого стану мають заняття фізичними вправами ?	дуже важливе/не дуже важливе/важко відповісти
1	Чи хотів би ти постійно займатися видом спорту, який тобі подобається найбільше ?	так/ні/важко відповісти
2	Як ви почуваєте себе після занять фізичними вправами ?	добре/погано/не відчуваю різниці
3	Які види фізичних вправ тобі подобаються найбільше (прочитай всі варіанти, а потім обери 1 або 2 види) ?	для розвитку сили/ витривалості/швидкості/ гімнастичні/бігові/під музику/на тренажерах/туризм/з плавання/зі спортивних ігор (обрати один)/інше
4	Чи приймаєш ти участь у фізкультурних і спортивних заходах, які відбуваються у школі ?	так/ні
5	Якщо:	так (чому – вкажіть: подобається/цікаво) ні (які причини – підкресліть: мій стан/ немає часу на участь/неприємно, коли з мене глузують/не пропонують взяти участь/інше

Виклад основного матеріалу. Після проведення анкетного опитування виявили ставлення дівчаток до навчання, а саме 66,7 % подобалося вчитися, тоді як 11,1 % були байдужими до нього; про відсутність інтересу заявило
22,2 %. Іншими словами, дані свідчили про доволі велику кількість дівчаток, які потребували особливого педагогічного підходу, такту і взаємодії з ними для підвищення інтересу до навчальної діяльності взагалі та рухової активності зокрема. Один із таких підходів полягав у врахуванні інтересів дівчаток до діяльності у широкому розумінні. У зв'язку з цим встановили, що читати подобається 38,9 %, грати у комп'ютерні ігри – 33,3 %, слухати музику вдома – 16,7 %,

малювати – 11,1 %. Такі дані свідчили про різні інтереси, якими відзначалися дівчатка – юні пацієнтки санаторно-курортного закладу, а значить про доцільність їхнього врахування при реалізації рухової активності, адже це є одним із важливих способів активізації бажання дівчаток її здійснювати.

Далі запропонували дівчаткам дати відповідь на питання про ступінь їхнього інтересу до будь-якого виду спорту, як змісту відповідного різновиду рухової активності. З'ясували, що дуже цікавить будь-який обраний вид спорту 22,2 % дівчаток, помірно цікавить – 55,6 %, інколи виникає інтерес у 16,7 %, тоді як не цікавить – 5,6 %. Такі дані засвідчували наявність різноманіття позицій респондентів, але загалом досить високий інтерес до обраного кожним виду спорту. Продовжуючи серію питань, пов'язаних із руховою активністю, з'ясували, що 11,1 % дівчаток займаються фізичними вправами вдома, 5,6 % – не займаються, решта 83,3 % роблять це інколи, тобто час від часу, а не систематично. Цей результат засвідчував позитивну тенденцію, що полягала у досить великому відсотку дівчаток, які, хоча і інколи, але здійснюють рухову активність. Це вважаємо першим, але важливим кроком до надання такими дівчатами руховій активності більш систематичного характеру. У зв'язку з цим доцільно зосередити увагу на посиленні мотивації таких дівчаток до реалізації рухової активності не періодично, а систематично. Щодо дівчаток, які не виявляють бажання здійснювати рухову активність вдома, то тут, окрім підвищеної уваги з боку розвивального освітнього середовища до цього питання, також потрібно здійснювати роботу з батьками у напрямі переконання своєї дитини у важливості й необхідності здійснювати рухову активність, навіть спочатку час від часу, але з подальшим переходом до систематичної.

Разом із тим, відповіді на наступне питання виявили, що дівчатка все-таки здійснюють удома певну рухову активність. Так, відповідаючи на питання «До яких форм належать твої заняття фізичними вправами вдома та як часто вони відбуваються протягом тижня ?» дівчатка продемонстрували такий результат: 27,8 % займаються лікувальною фізичною культурою тричі у тиждень, 22,2 % – заняттями з фізичної реабілітації тричі у тиждень, 16,7 % – ранковою гігієнічною гімнастикою чотири рази у тиждень, 33,3 % – рухливими і спортивними іграми поза межами школи двічі у тиждень. При цьому, інші наведені в анкеті варіанти (теоретичні заняття, інші можливі варіанти) не відповідали позиції жодної дівчинки.

Уточнюючи зазначену відповідь питанням «Наскільки тобі подобається займатися фізичними вправами ?» з'ясували, що 11,1 % дівчаток дуже подобається займатися цими вправами, 55,6 % помірно подобається, 27,8 % інколи подобається, а решті 5,5 % ця діяльність не подобається. Як видно, загалом маємо прийнятний стан ставлення до здійснення рухової активності, що з урахуванням зазначених раніше позитивних результатів створює передумови для підвищення кількості тих, хто з більшим бажанням і задоволенням використовуватиме у своїй повсякденній діяльності рухову активність. Для досягнення цього, одним із основних, на нашу думку, є визначення й урахування особливостей певної дівчинки в аспекті ставлення до рухової активності, пріоритетних форм організації і певних видів вправ, що становлять основу цієї активності.

Додатково підтверджував зроблене припущене результат відповіді на питання: «Чи береш ти участь у фізкультурних і спортивних заходах своєї школи» (тобто за місцем проживання) ?. Так, реальне ставлення респондентів до рухової активності було таким: тільки 5,6 % дівчат не беруть участі в означених заходах, тоді як 28,9 % такі заходи подобаються, а визначальним для 55,6 % був мотив цікавості. Крім цього, відзначили, що найбільше дівчаткам подобається аеробіка (78,7 %), потім стретчінг (74,1 %), баскетбол (72,2 %) і плавання (47,2 %). Щодо значення фізичних вправ у покращенні стану дівчаток, то 27,8 % надавало їм дуже важливого значення, 61,1 % – не дуже важливого, 11,1 % – ніякого. Отримані дані загалом узгоджувались із результатами відповідей на попередні питання, тобто більшість дівчаток усвідомлюють значення рухової активності для їхнього, передусім функціонального стану, а тому використовують її у різних формах, хоча і не завжди з адекватним обсягом (іншими параметрами) у своїй позашкільній діяльності. Уточнюючим питанням «Чи хотіла би ти постійно займатися видом спорту, який тобі подобається найбільше ?» з'ясували, що 16,7 % дівчаток виявляють таке бажання, 11,1 % – не виявляють, решта 72,2 % з варіантом відповіді не визначилася. Такий результат свідчив, передусім про відсутність у більшості респондентів розглядати заняття спортом як основний вид своєї діяльності у майбутньому. Щодо адекватності фізичного навантаження, яке вони використовують під час рухової активності у позашкільній діяльності в обраних ними формах, то відповіді засвідчили, що добре себе почуває після занять фізичними вправами 38,9 % дівчаток, погано – 5,6 %, не відчувають різниці – 55,5 %. Такий результат чітко засвідчує неадекватність фізичного навантаження, яке використовували дівчатка, адже відсутність ефекту, так само, як погане самопочуття, є критеріями неадекватності. У цьому випадку 61,2 % дівчаток у своїй руховій активності використовує відмінні від адекватних параметри навантаження, а значить має місце нагальна потреба в їхній корекції.

Водночас відзначаємо, що для формування розвивального освітнього середовища у санаторно-курортному закладі важливим є знання про уподобання юних пацієнтів щодо видів фізичних вправ. Це зумовлено тим, що вони становлять основу рухової активності, яка, у свою чергу, є визначальною для змісту означеного середовища. У зв'язку з цим з'ясовували відповідні уподобання дівчаток. Отримали такий результат: найбільшій кількості дівчат, а саме 44,4 %, подобаються вправи під музику, значно меншій (22,3 %) – гімнастичні вправи, потім (по 11,1 %) – вправи для розвитку витривалості, з баскетболу і плавання, по 5,5 % – вправи для розвитку м'язової сили. Переконані у необхідності враховувати виявлені особливості необхідно враховувати у практичній діяльності.

Висновки

1. Дівчатка – юні пацієнти загалом люблять вчитися, певною мірою мають бажання займатись обраним видом спорту, деякі з них навіть систематично з акцентом на результат; удома більшість здійснює рухову активність, а вибір форми її організації залежить від поставленого завдання, але передусім ним є поліпшення свого стану.

2. Певними особливостями відзначаються уподобання опитаних дівчаток, що стосуються видів фізичних вправ, але використані більшістю навантаження під час реалізації рухової активності відрізняються від адекватних, що може негативно позначитися на стані дівчаток.

3. Опитані дівчатка виявляють інтерес і мотивацію до здійснення рухової активності, але у випадку врахування виявлених особливостей, передусім щодо форм її організації й змістового наповнення; врахування означеного сприятиме посиленню інтересу та мотивації, які є передумовами досягнення вищого результату у вирішенні поставлених завдань.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у виокремленні педагогічних умов формування у санаторно-курортному закладі розвивального освітнього середовища для дітей, які отримують у ньому необхідні послуги.

Література

1. Влащенко Н. М. Управління курортами : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 226 с.

2. Галаманжук Л. Л., Єдинак Г. А. Основи наукових досліджень: навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський: Рута, 2019. 189 с.

3. Гораш К. В. Сучасні тенденції змін освітнього середовища закладів загальної середньої освіти. Науковий вісник Ужгородського університету. 2021. Вип. 2(49). С. 42-47.

4. Єдинак Г., Шиян Б, Петришин Ю. Наукові дослідження у фізичному виховання і спорті: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка, 2021. 3-тє вид. стереотип. [Електронний ресурс]. 1 електрон. опт. диск; 12 см. Об'єм даних 9,7 Мб.

5. Курівський Я. А. (2025). Розвивальне освітнє середовище дітей шкільного віку як проблема сучасної педагогічної теорії та практики. Передові технології в наукових дослідженнях: зб. наук. пр. за матеріалами 1-ї Міжн. наук.-пр. конф. 20-22 серпня 2025 р. Роттердам, Нідерланди, 2025. С. 165-169. https://doi.org/10.70286/ISU-20.08.2025

6. Лучко О. Р., Довженко С. С. Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології: конспект лекції. Харків: УкрДУЗТ, 2020. 56 с.

7. Молнар Т. І. Формування розвивального освітнього середовища в Новій Українській Школі. Педагогічні науки. 2024. № 105. С. 20-25. doi: https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2024-105-3

8. Положення про санаторну школу: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2018 р., № 1026. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2018-%D0%BF#Text

9. Про освіту: Закон України від 05 вер. 2017 р. № 2145-VIII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page

10. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. Дата оновлення: 01.08.2020. URL: https://zakon. rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text

11. Рощіна С. М. Розвивальне освітнє середовище навчального закладу як умова особистісного розвитку учнів. Педагогічний альманах. 2021. Вип. 12. Ч. 1. С. 34-38.

12. Трубачева С. Е., Мушка О. В. Традиції та інновації у проєктуванні освітнього середовища сучасної гімназії. Український педагогічний журнал. 2021. № 4. С. 45-47. https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-4-142-148

13. Фізична терапія при захворюваннях внутрішніх органів : навч. посіб. / уклад.: Д. І. Дац, С. М. Канигіна, О. О. Черепок, Н. Г. Волох. Запоріжжя: ЗДМУ, 2023. 196 с.

14. Щорічний звіт про стан здоров'я населення України та епідемічну ситуацію за 2022 рік. Київ, 2023. 39 с. URL: https://moz.gov.ua/storage/ uploads/d8718889-1326-4060-a2pdf

15. Caggiano, G., Brunetti, L. I. G., Ho, K., Piovani, A., and Quaranta, A. (2021). Hospital School Program: The Right to Education for Long-Term Care Children. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, *18*(21), 11435; https://doi.org/ 10.3390/ijerph182111435

16. Hopkins, L. J. (2015). Hospital-based education support for students with chronic health conditions. *Aust. Health Rev,* 40(2), 213-218. DOI: 10.1071/ AH15032

17. Małkowska-Szkutnik, A., Berkowska, A., Gajda, M., & Kleszczewska, D. (2021). Teaching in Hospitals and Healthcare Resorts: A Qualitative Study of Teachers' Needs. *Education Sciences*, *11(*7), 311. https://doi.org/10.3390/ educsci11070311

18. Srinivasan, S., Sattar, N., Athreya, A., Glenney, S. S., & Bubela, D. (2025). Stakeholder Perspectives on Physical Activity in Youth With Developmental Disabilities: A Mixed Methods Study. *Intellect Dev Disabil,* 63(2), 120-135. https://doi.org/10.1352/1934-9556-63.2.120 .

19. Steinke, S. S. M., Elam, M., Irwin, M. K., Sexton, K., & McGraw, A. (2016). Pediatric hospital school programming: An examination of educational services for students who are hospitalized. *Phys. Disabil. Educ. Relat. Serv*, 35, 28-45. https://doi.org/10.14434/pders.v35i1.20896

20. Viar, P. A. N., Sheo, J., Dungca, E., & Dayrit, H. (2025). Tech and Tender Care: Untold Stories of Parents in Selecting Assistive Technology for their Children with Special Needs. *Psychology and Education: A Multidisciplinary Journal***,** 40(3). URL: Tech and Tender Care: Untold Stories of Parents in Selecting Assistive Technology for their Children with Special Needs - Europub

21. **Wearmouth**, J. (2022). *Special Educational Needs and Disability.* 4th Edition. London: Routledge. doi: **https://doi.org/10.4324/9781003269106**

References

1. Vlashchenko, N. M. (2019). *Upravlinnya kurortamy* **[**Resort Management**]**. Kharkiv: O. M. Beketov KhNUMG. [in Ukrainian].

2. Galamanzhuk, L., & Iedynak, G. (2019). *Osnovy naukovykh doslidzhen* [Fundamentals of scientific research]. Ruta. [in Ukrainian].

3. Horash, K. V. (2021). Suchasni tendentsiyi zmin osvitn'oho seredovyshcha zakladiv zahal'noyi seredn'oyi osvity. [Current trends in changes in the educational environment of general secondary education institutions]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work. Issue* 2(49), 42-47. doi: 10.24144/2524-0609.2021.49.42-46 [in Ukrainian].

4. Iedynak, G. A., Shiyan, B. M., & Petryshyn, Yu. V. (2021), *Naukovi doslidzhennya u fizychnomu vykhovannya ta sporti* [Scientific research in physical education and sports]. Kamyanets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University. [in Ukrainian].

5. Kurivskyi, Ya. (2025). Rozvyvalne osvitnye seredovyshche ditey shkilnoho viku yak problema suchasnoyi pedahohichnoyi teoriyi ta praktyky [The developmental educational environment of school-age children as a problem of modern pedagogical theory and practice]. *Advanced Technologies in Scientific Research:* Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference. August 20-22, 2025. Rotterdam, Netherlands, 165-169. https://doi.org/10.70286/ISU-20.08.2025 [in Ukrainian].

6. Luchko O. R., Dovzhenko, S. S. (2020). *Fizychna reabilitatsiya ta rekreatsiyno-ozdorovchi tekhnolohiyi* [Physical rehabilitation and recreational and health technologies]. UkrDUZT. [in Ukrainian].

7. Molnar, T. I. (2024). Formuvannya rozvyvalnoho osvitnoho seredovyshcha v Noviy Ukrayinskiy Shkoli [Formation of a developing educational environment in the New Ukrainian School]. *Pedagogical sciences*, 105, 20-25. doi: https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2024-105-3 [in Ukrainian].

8. *Polozhennya pro sanatornu shkolu* [Regulations on the sanatorium school]:
Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 21 lystopada 21, 2018, No. 1026. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2018-%D0%BF#Text [in Ukrainian].

9. *Pro osvitu: Zakon Ukrayiny* [On education: Law of Ukraine] Pro osvitu: Zakon Ukrayiny vid 05 ver. 2017 r. № 2145-VIII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page [in Ukrainian].

10. *Pro povnu zahal'nu serednyu osvitu: Zakon Ukrayiny* [On complete general secondary education] Pro povnu zahal'nu serednyu osvitu: Zakon Ukrayiny vid 16.01.2020 № 463-IX. Data onovlennya: 01.08.2020. No. 463-IX. Update date: 01.08.2020. URL: https://zakon. rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text [in Ukrainian].

11. Roshchina, S. M. (2021). Rozvyvalne osvitnye seredovyshche navchalnoho zakladu yak umova osobystisnoho rozvytku uchniv [The developmental educational environment of an educational institution as a condition for the personal development of students]. *Pedagogical almanac*, 12(1), 34-38. [in Ukrainian].

12. Trubacheva, S. E., Mushka, O. V. (2021). Tradytsiyi ta innovatsiyi u proyektuvanni osvitn'oho seredovyshcha suchasnoyi himnaziyi [Traditions and innovations in the design of the educational environment of a modern gymnasium]. *Ukrainian Pedagogical Journal,* 4, 45-47. https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-4-142-148 [in Ukrainian].

13. *Fizychna terapiya pry zakhvoryuvannyakh vnutrishnikh orhaniv* [Physical therapy for diseases of internal organs] (2023) / compiled by D. I. Dats, S. M. Kanygina, O. O. Cherepok, N. G. Volokh. Zaporizhzhia DMU. [in Ukrainian].

14. *Shchorichnyy zvit pro stan zdorovya naselennya Ukrayiny ta epidemichnu sytuatsiyu za 2022 rik* [Annual report on the health status of the population of Ukraine and the epidemic situation for 2022] (2023). Kyiv. URL: https://moz.gov.ua/storage/ uploads/d8718889-1326-4060-a2pdf [in Ukrainian].

15. Caggiano, G., Brunetti, L. I. G., Ho, K., Piovani, A., and Quaranta, A. (2021). Hospital School Program: The Right to Education for Long-Term Care Children. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, *18*(21), 11435; https://doi.org/ 10.3390/ijerph182111435

16. Hopkins, L. J. (2015). Hospital-based education support for students with chronic health conditions. *Aust. Health Rev,* 40(2), 213-218. DOI: 10.1071/ AH15032

17. Małkowska-Szkutnik, A., Berkowska, A., Gajda, M., & Kleszczewska, D. (2021). Teaching in Hospitals and Healthcare Resorts: A Qualitative Study of Teachers' Needs. *Education Sciences*, *11(*7), 311. https://doi.org/10.3390/ educsci11070311

18. Srinivasan, S., Sattar, N., Athreya, A., Glenney, S. S., & Bubela, D. (2025). Stakeholder Perspectives on Physical Activity in Youth With Developmental Disabilities: A Mixed Methods Study. *Intellect Dev Disabil,* 63(2), 120-135. https://doi.org/10.1352/1934-9556-63.2.120 .

19. Steinke, S. S. M., Elam, M., Irwin, M. K., Sexton, K., & McGraw, A. (2016). Pediatric hospital school programming: An examination of educational services for students who are hospitalized. *Phys. Disabil. Educ. Relat. Serv*, 35, 28-45. https://doi.org/10.14434/pders.v35i1.20896

20. Viar, P. A. N., Sheo, J., Dungca, E., & Dayrit, H. (2025). Tech and Tender Care: Untold Stories of Parents in Selecting Assistive Technology for their Children with Special Needs. *Psychology and Education: A Multidisciplinary Journal*, 40(3). URL: Tech and Tender Care: Untold Stories of Parents in Selecting Assistive Technology for their Children with Special Needs - Europub

21. Wearmouth, J. (2022). *Special Educational Needs and Disability.* 4th Edition. London: Routledge. doi: https://doi.org/10.4324/9781003269106